

«Ο χειμώνας κάτω από το τραπέζι»

> Το έργο του Ρολάν Τοπόρ από το Θέατρο Σκάλα

Μετάφραση: Ειρένα Αδαμίδου-Ιωαννίδου
Σκηνοθεσία: Κλείτος Κλείτου
Σκηνικά-Κοστούμια: Λάκης Γενηθλής
Παίζουν: Αντρέας Μελέκκης, Μόνικα Μελέκκη, Γαλάτεια Ζήνωνος, Σοφοκλής Κασκαούνιας, Παντελής Παπακωνσταντίνου.

Τρόμαξα όταν είδα στο εξώφυλλο του προγράμματος της παράστασης του Θεάτρου Σκάλα «Ο χειμώνας κάτω από το τραπέζι» την ημερομηνία της πρεμιέρας. 21 Φεβρουαρίου; Πέρασαν 2,5 μήνες! Για ποιον γράφω; Μήπως για την ιστορία; Από την άλλη όμως, η αιτία της καθυστέρησης αντανάκλα μια ευχάριστη πραγματικότητα: οι θεατρικές παραστάσεις στην Κύπρο είναι πια περισσότερες από τις Κυριακές του χρόνου! Τα προγράμματα στοιβάζονται στο γραφείο μου και οι εντυπώσεις από τις παραστάσεις ξεθωριάζουν και γίνονται αναμνήσεις μέχρι που να έρθει η σειρά της κάθε μιας να μετουσιωθεί σε σημείωμα. Αναγκαστικά, αλλά συνειδητά, εφαρμόζω τώρα τη «μέθοδο των θεατρικών αναμνήσεων», δηλαδή, όχι απλώς προσπαθώ να ανασυναρμολογήσω την παράσταση, αλλά και να αξιολογήσω πόσο βαθιά αποτυπώθηκαν στη μνήμη διάφορα συστατικά της στοιχεία.

Η οπτική εικόνα κυριαρχεί στις αναμνήσεις. Ίσως επειδή συλλαμβάνει και μεταδίδει την ουσία του έργου. Σ' αυτή την εικόνα μια κοπέλα κάθεται στο ψηλό τραπέζι και κάτω από το τραπέζι ένας άνδρας έχει στήσει δικό του νοικοκυριό. Είναι η μικρή και φτωχή Γαλλίδα μεταφράστρια Φλοράνς και ο χτυπημένος από τη ζωή μετανάστης από την Ανατολική Ευρώπη Ντραγκομίρ, που νοικιάζει το χώρο κάτω από το τραπέζι. Η οικονομική ανάγκη θεωρείται και από τους δύο επαρκής αιτιολογία για τον παράλογο τρόπο συνύπαρξής τους. Ο Ντραγκομίρ μαγειρεύει, τρώει, κοιμάται, εργάζεται εκεί κάτω, επικοινωνεί με τα πόδια της Φλοράνς, εκείνη τον επισκέπτεται στον Κάτω Κόσμο.

Ο ίδιος Γαλλοπολωνός συγγραφέας του έργου Ρολάν Τοπόρ φαίνεται γοητευμένος από το εύρημά του, από το χαριτωμένα παράδοξο μικρόκοσμο που έφτιαξε, και σαφώς δεν ασχολείται με την υπόλοιπη υπόθεση τόσο προσεκτικά και αποτελεσματικά, όσο με τον οπτικο-νοηματικό της πυρήνα. Πιστεύω πως ο Ρολάν Τοπόρ, ως εικαστικός καλλιτέχνης, επηρέασε τον εαυτό του ως συγγραφέα. Σκέφτεται με εικόνες, εικόνες γνήσια σουρεαλιστικές, σκληρές και παιχνιδιάρικες ταυτόχρονα. Απλώς στο «Χειμώνα κάτω από το τραπέζι» η εικόνα (που πραγματικά μετράει) είναι μία, το εύρημα εί-

Η «μέθοδος των θεατρικών αναμνήσεων», λοιπόν, έφερε αποτέλεσμα, το κύριο στοιχείο της παράστασης αποτυπώθηκε βαθιά και με λεπτομέρειες, τα λιγότερα σημαντικά (και πρωτίστως για τον ίδιο δημιουργό τους) στοιχεία ωχριούν σταδιακά ενώ απομακρύνονται από το κεντρικό εύρημα.

ναι ένα - η φυσικότητα της συμπεριφοράς των δύο πρωταγωνιστών στην αφύσικη συμβίωσή τους πάνω και κάτω από το τραπέζι. Ο Τοπόρ έγραψε κάτι παρόμοιο με τον «Βαρόνο πάνω στο δένδρο» του Ιτάλο Καλβίνο, έναν «Ντραγκομίρ κάτω από το τραπέζι»- αν κατεβεί ο βαρόνος από το δένδρο και βγει ο Ντραγκομίρ από κάτω από το τραπέζι, χάνεται η σουρεαλιστική τους υπόσταση.

Η «μέθοδος των θεατρικών αναμνήσεων», λοιπόν, έφερε αποτέλεσμα, το κύριο στοιχείο της παράστασης αποτυπώθηκε βαθιά και με λεπτομέρειες, τα λιγότερα σημαντικά (και πρωτίστως για τον ίδιο δημιουργό τους) στοιχεία ωχριούν σταδιακά ενώ απομακρύνονται από το κεντρικό εύρημα.

Επομένως ο Λάκης Γενηθλής υπήρξε κάτι παραπάνω από ισότιμος συνδημιουργός της παράστασης του Σκάλα σε σχέση με το σκηνοθέτη της Κλείτο Κλείτου. Το κύριο στοιχείο έπρεπε να στηθεί και να προβληθεί καλά, το τραπέζι-σπιτάκι του Ντραγκομίρ, όπως και έγινε. Το μόνο συμπληρωματικό σκηνικό κομμάτι, φόντο που ο Γενηθλής στήνει πίσω, αντανάκλα τη δράση κάτω από το τραπέζι.

Ο σκηνογράφος δεν απέσπασε την προσο-

χή του κοινού από τον εικαστικό-νοηματικό πυρήνα. Ο σκηνοθέτης όμως έπρεπε να αναδείξει πλοκή, κείμενο, άλλες ανθρώπινες σχέσεις μεταξύ των προσώπων του έργου, να δώσει προεκτάσεις στον πυρήνα, να στήσει το απαραίτητο πλαίσιο της παράστασης, με σκοπό να περιορίσει έτσι (χάριν της επιδιωκόμενης ολότητας της παράστασης) τη «διαφορά σημαντικότητας» μεταξύ του πυρήνα και των πλαισίων. Δύσκολη δουλειά, το ίδιο το υλικό έχανε την ποιότητά του μακριά από το «Εύρημα» του Τοπόρ. Με τη βοήθεια των ηθοποιών του που έπαιξαν αρκετά άνετα και ελαφρά και με την ελαφριά και τρέχουσα γλώσσα της μετάφρασης της Ειρένας Αδαμίδου, ο Κλείτος Κλείτου έστησε μια αξιοπρεπή παράσταση. Αναγκαστικά όμως θυσίασε το σουρεαλισμό του Τοπόρ και την πολωνική του σκληρότητα και ενδυνάμωσε το κλίμα της γαλλικής τρυφερότητας συναισθηματικής κομεντί.

Έχω την εντύπωση ότι αυτή τη γραμμή με μεγαλύτερη άνεση και ευκολία μπόρεσε να υποστηρίξει η Μόνικα Μελέκκη, ενώ ο Ανδρέας Μελέκκης πέτυχε καλύτερα την παράλογη φυσικότητα κάτω από το τραπέζι. Τη χιουμοριστική νότα στην παράσταση κρατά ο Σοφοκλής

Κασκαούνιας ως μετανάστης μουσικός Γκρίτζκα. Η Γαλάτεια Ζήνωνος και ο Παντελής Παπακωνσταντίνου στηρίζουν τα «πλαίσια» της υπόθεσης, με περισσότερο κέφι η πρώτη και με λιγότερο ο δεύτερος.

NONA ΜΟΛΕΣΚΗ